

LA GESTIÓ DE LES COLÒNIES DE GATS URBANS

Document tècnic de treball, juny de 2006

Núria Calzada, Júlia Duran, Víctor Peracho

CRITERIS GENERALS

L'increment de la sensibilitat social respecte a la protecció animal va dur a la formulació explícita com a objectiu de la política municipal el garantir una bona convivència entre els animals i les persones a la ciutat. Això va fer que l'Ajuntament de Barcelona aprovés mesures destinades a garantir-ho. Per un costat, es va aprovar la supressió del sacrifici d'animals al Centre Municipal d'Acolliment d'Animals de Companyia a partir de l'1 de gener de 2003, llevat d'aquells casos que es dictaminin el sacrifici de l'animal sota criteri veterinari (moció aprovada per acord del Plenari del Consell Municipal de 26 d'abril de 2002). Per un altre, es va aprovar la promoció de colònies de gats com a alternativa al seu sacrifici, mitjançant l'agrupació controlada dels animals, degudament esterilitzats, en espais públics a càrrec d'organitzacions i entitats cíviques sense afany de lucre (Ordenança sobre la protecció, la tinença i la venda d'animals, aprovada pel Consell Plenari el 22 de desembre de 2003). Així mateix, l'Ajuntament de Barcelona contempla, entre els objectius de les Normes Reguladores del Consell Municipal de Convivència, Defensa i Protecció dels Animals, el concertar actuacions amb les entitats que treballen en el camp de la defensa i protecció dels animals, associacions ciutadanes i sectors professionals.

A la vista dels acords del Plenari i de les consideracions tècniques sobre la gestió dels mètodes de control dels gats urbans, la resposta municipal a la problemàtica de la presència de gats en espais urbans passa pel control de la disponibilitat de l'aliment i per la creació de colònies de gats controlades.

Per a la creació de colònies de gats controlades, la metodologia que s'utilitza i que ofereix la millor solució, són els programes de captura, esterilització, i devolució dels animals a la colònia original o la reubicació en un altre espai. Aquesta opció permet eliminar les molèsties produïdes per les colònies de gats (orines, vocalitzacions durant el període d'estre, baralles freqüents, etc.) i també permet reduir el nombre de gats a les colònies, reduir els riscos sanitaris i evitar la superpoblació, tot millorant la qualitat de vida dels animals.

Una altra avantatge de la promoció d'aquest tipus de colònies es que, a llarg termini, és un mètode menys costós per a l'administració que la captura continuada i permanent dels gats.

FACTORS CLAU PER A LA GESTIÓ

Contacte amb els potencials col·laboradors

Per aconseguir la viabilitat del projecte i traduir-lo en resultats satisfactoris és aconsellable la col·laboració d'altres agents, a més del districte, que estiguin interessats en establir colònies de gats controlades com alternativa al seu sacrifici. Els agents que, fins ara, han desenvolupat tasques en aquest sentit són les associacions proteccionistes. La seva experiència en el treball amb gats podria facilitar enormement la feina de camp.

D'altra banda, no s'ha d'oblidar que també es poden implicar com a col·laboradors altres grups o particulars que manifestin el seu compromís per establir colònies controlades de gats degudament esterilitzats.

Les tasques operatives del(s) col·laborador(s) poden incloure:

- Establir contacte amb les persones que alimenten els gats per tal de aconseguir la seva col·laboració i implicació. Degut a que els alimentadors són persones que acostumen a percebre els gats com a propis, aquest punt és bàsic per garantir l'èxit del projecte.
- Definir el nombre de colònies i el nombre d'animals que les integren.
- Captura, recollida i trasllats dels animals de la colònia.
- Gestió i contacte amb els veterinaris per realitzar les esterilitzacions, l'anàlisi de l'estat general i el marcatge dels gats.

Diagnòstic de la situació mitjançant el cens de la població

El coneixement de la situació és indispensable per establir prioritats, per poder confeccionar els pressupostos i dictar les mesures necessàries per la posada en pràctica del programa. En aquest sentit, els alimentadors de les colònies acostumen a disposar d'una informació bastant acurada. És aconsellable comptar amb ells ja que normalment són els que millor coneixen les circumstàncies de les colònies, la seva localització i el nombre d'animals que alimenten diàriament. D'altra banda, les associacions proteccionistes poden utilitzar mètodes d'estimació que donen bons resultats.

Les actuacions que es proposen són les següents:

- Establir el nombre i la localització de les colònies presents al districte
- Estimació del nombre d'individus que pertanyen a cada colònia
- Establir quines són les colònies de gats que haurien de ser reubicades.
- Identificació de les àrees d'actuació prioritàries.

Captura

Prioritàriament, el programa es posarà en pràctica a les colònies que estiguin en una localització adequada i en les que hi hagi cuidadors que es puguin responsabilitzar de la seva supervisió. Freqüentment, els mateixos alimentadors que estaven presents abans de l'establiment de colònies estables solen assumir aquesta responsabilitat.

Uns dies abans és aconsellable col·locar al lloc on es realitzarà la captura una gàbia desactivada, de forma que els gats s'hi acostumin. El dia anterior a la captura programada es preferible no donar menjar a la colònia, per tal que estiguin afamats i es faciliti. Si els gats resten més de 4 hores dins les gàbies cal que disposin d'aigua neta. Les captures durant la nit anterior a la cirurgia són les més indicades, atès que els gats no han de menjar durant les 12 hores abans de l'operació. Seran necessàries varies batudes per garantir que tots els gats no esterilitzats siguin capturats. Tots els gats amb identificació que siguin capturats hauran de ser retornats als seus propietaris.

Trasllat

Els gats que hagin estat capturats hauran de ser traslladats als centres veterinaris abans de les 12 hores des de la seva captura. Les gàbies de trasllat han de ser segures i fortes i és preferible cobrir la gàbia amb una manta per a calmar l'animal durant el transport. En els dies calorosos cal tenir en consideració el temps que romandran els animals dins del vehicle.

Anàlisi de l'estat general dels animals

Es farà una revisió veterinària dels gats capturats. Si els animals presenten alguna malaltia greu, que sigui difícil de tractar o que pugui contagiar la resta de la població, es valorarà la viabilitat del tractament i es prendran les mesures adequades en cada cas. Només seran esterilitzats i tornats a la colònia els gats sans.

Es faran proves de leucèmia felina (FeLV) i de Virus de Immunodeficiència Felina (FIV) als primers gats capturats (fins el 20% dels gats de la colònia). Si el resultat és negatiu es pot prescindir de realitzar les proves a la resta de la colònia. Si hi ha resultats positius, es continuarà analitzant la resta de membres de la colònia per tal d'establir quants es troben infectats. En cap cas és aconsellable reintroduir gats infectats, atès l'elevat risc de contagi per la resta de la població.

Esterilització

Es practicarà l'ovariohisterectomia a les femelles i l'orquiectomia als mascles. Aquest tipus d'intervenció elimina els comportaments més molestos, com és el cas de les baralles freqüents, vocalitzacions, i marcatge amb orina. Els gats hauran de ser tornats a la colònia quan s'hagin recuperat de l'anestèsia i després del període d'observació que els serveis veterinaris consideren oportú. Normalment, podran ser alliberats al dia següent de la intervenció quirúrgica. Se'ls subministrarà un antibiòtic de llarga durada per tal de reduir la possibilitat d'infecció derivada de l'operació així com per a prevenir infeccions subclíniques.

Marcatge

Durant l'anestèsia, s'extirparà el quart superior esquerre de l'orella de les femelles i el dret de la dels mascles que s'hagin esterilitzat. Aquest tipus de marcatge facilita la identificació dels gats ja esterilitzats a distància, i evita la seva recaptura. A més, facilita la identificació de qualsevol gat nou que s'incorpori a la colònia i que es vulgui esterilitzar. És un sistema que no resulta antiestètic i cicatritza ràpidament.

Devolució a la colònia

Els animals seran alliberats, després del període d'observació, a la mateixa localització on van ser capturats o en llocs prèviament establerts per la seva reubicació. Disposaran d'aigua i aliment fresc prop del lloc on són alliberats.

Alimentació

Els gats seran alimentats amb pinso sec diàriament i disposaran sempre d'aigua neta i fresca. S'acostumarà als gats a alimentar-se al mateix lloc i a la mateixa hora per facilitar l'observació de la colònia. Els recipients de menjar tindran un disseny estèticament acceptable i es col·locaran amagats a les àrees de vegetació, poc visibles per tal d'afavorir la bona acceptació del projecte pels visitants. No es deixarà mai aliment a terra. Les restes d'aliment seran netejades diàriament per evitar riscos sanitaris. A tal efecte es designaran voluntaris responsables per a cada dia de la setmana, i un substitut en cas de que el responsable principal no se'n pugués fer càrrec.

Mesures higièniques sanitàries

Malgrat que existeixen riscos potencials de contagi d'algunes malalties als humans pel contacte amb gats assilvestrats, la incidència és escassa. No obstant, la transmissió de malalties pot ser minimitzada si es combina el seny amb una higiene adequada de la colònia que es treballa.

Es recomana amb prioritat:

- Netejar diàriament les restes de menjar.
- Netejar les àrees utilitzades pels gats per realitzar les seves deposicions.

Seguiment i control posterior a les esterilitzacions

Com ha quedat demostrat en diferents estudis, l'única manera de garantir l'èxit del model captura – esterilització – devolució a la colònia, és portant a terme una gestió continuada de la colònia. Així, per tal d'arribar a una regulació i control eficaç de la colònia de gats esterilitzats i minimitzar el riscs sanitaris, la fase de esterilització inicial dels animals ha de continuar amb un programa de seguiment que inclogui els següents apartats:

- Subministrament diari d'aliment (pinso sec) i d'aigua fresca.
- Neteja periòdica de les zones destinades a l'alimentació i a les deposicions.
- Supervisió periòdica de la colònia.
- Captura i esterilització dels gats nous que s'incorporin a la colònia per tal d'evitar el començament d'un nou cicle reproductiu que faria fracassar l'esforç realitzat i els recursos destinats.

Senyalització

Es important considerar que aquestes colònies controlades de gats urbans poden afavorir les actituds d'abandonament d'exemplars domèstics, atès que perceben que els gats podran estar sans i alimentats. Les colònies estables poden convertir-se en un reclam per conductes poc cíviques, atès que l'abandonament d'un exemplar a les mateixes pot tranquil·litzar la mala consciència del seu propietari. Per això és important garantir la discreció en la ubicació de les colònies i la difusió de la seva creació.

Reubicació de colònies en un altre espai

Els intents d'eradicar colònies senceres o de reubicar-les acostumen a fracassar atès que el buit ecològic generat és ràpidament colonitzat per altres gats de colònies veïnes o per gats abandonats. Això es degut a que les zones obertes disposen de recursos alimentaris i refugis infrautilitzats que atrauen gats nous de diverses procedències. Els gats nous que colonitzen una zona poden començar un nou cicle reproductiu al nínxol ecològic que havia quedat vacant després de l'eradicació de la colònia inicial.

L'única forma de mantenir una àrea sense gats és eradicant totes les fonts d'alimentació (restes de menjar, preses potencials, i aliments que els ofereixen les persones); això és generalment impossible o poc pràctic.